

JÁSZKÚNOK ÉNEKELNEK. . .

PRÁGAI NÓTÁK.

Prága, június végén.

Jászkúnok énekelnek. Sírnak a nótáik. Vágyanak a haza után, az Alföld kalászos rónáinak ringása lebeg a szemeik előtt. Csodálatos dolog, de a magyar néplélekre vall, hogy míg a harctér ezer veszedelmeit inkább humoros oldaláról fogja fel a magyar baka, addig a kiképzés, a mögöttes országrészekben való tartózkodás és az a körülmény, hogy „*messzi, messzi az Alföldről idegen országba*“ kerültek, elkeseríti, elbúsítja Kúnország fiait. Minden egyes nótában benne van a vágyódás, a féltő gond, hogy „*ugyis más öleli a babámat*“ és az a szomorú érzés, hogy itt még ki sem kísérik a harctérre távozót az otthoniak a vasúthoz, pedig *ki tudja, visszajövök-e még hozzátok valaha . . . ?*

Ezek az érzések, gondolatok az alábbi nótákban mind megvillannak és azt hisszük, legjobban illusztrálják az elmondottakat:

Az ezred, illetve a pótkeret elhelyezésekor keletkezett ez a nóta:

I.

Elmegy, már a mi ezredünk Prágába
Örmester úr a parancsot kiadta.
Örmester úr elfordul az imához:
Isten veletek szép szolnoki leányok.

II.

Ha megindul ez a gőzös, hadd menjen.
Én utánam senki ne keseregjen.
Aki pedig én utánam vágyódna:
Őt is elhossa a gőzös Prágába.

Ez a nóta is ugyanerről kesereg, csak hogy már itt, Prágában írta valamelyik nótáskedvű baka:

Ha felülök, ha felülök a fekete gözösre,
Isten tudja, hol szállok ki belőle.
Majd kiszállok ott, ahol a fényes nap lejár,
Ott, ahol prágai öreg óra muzsikál.

(A kaszárnyával szemben van t. i. egy évszázados templom és annak a harangjai különféle hangnemek, úgy, hogy amikor egész órát harangoznak, az *Ave Maria* első pár ütemét játszik el.)

Itt pedig már a gyakorlatozásról a kaszárnyába vonuló bakán vesztőt a honvágy:

Hej de poros a prágai köves útca,
68-as rájer (Reicher) baka masirozik rajta,
Három szöke kis lány megy utána,
Nem kell neki! Nem az ő babája.

Érdekes, hogy a bánatos kedvű magyarok milyen hamar asszimilálódtak a prágai viszonyokhoz:

Rájer baka bemegy a kavarnába
Száz üveg sört rakat az asztalára,
Száz üveg sört, kiiszom hej! mind én!
Igy mulat a, nem mulat a, Rájer baka szegény!

Mikor — hiszen már esztendeje is elmúlt, hogy itt van a pótzászlóalj — itthonosnak érezték magukat a fiuk, pár hónappal ezelőtt nagyon járta ez a nóta is:

Fekete zszindelyes, fekete zszindelyes
A prágai bíró háza,
Sírva sétál benne, sírva sétál benne
A prágai bíró lánya.
Könnyek között ezt nótázza:
Minden lánynak van babája,
Vele megy a kavarnába,
Csak az enyém sárgul el a kaszárnyába.

Messze van a malom, messze van a malom,
Csehországba, itt Prágába.
Elviszem a búzám, elviszem a búzám
A molnárhoz, a malmába.
Meggérem a lisztes molnárt, örölje meg a búzámat.
Ugy is más öleli, úgy is más öleli Szolnokon
hej! a babámat.

Az alábbiból érdekesen kiviláglik, hogy mennyire vágyódik, bár szép szeretője itt is van, a magyar leány után:

Vékony haja van a piros almának,
Szép szeretője van a rájer hakának,
Szép szeretője, vékony karcsú dereka, dereka,
Csak legalább magyarul is, csókolna hej! csókolna.

Rájen-rájen, doppelrájen reksz um.
Dilekció a prágai torony,
Ott várnak a szöke hajú cseh leányok,
Én meg csak úgy füttyülgetek reájuk.
Elhoztak hej! az Alfödről messze Csehországba,
Ide, hol a magyar szónak a hire sem járja.
Lenne csak itt az édes párom,
Tudom Isten Prága lenne a legszebb a világon.

A mi örökké nótázó katonáink, nem egész egyformán dalolnak, más dalaik vannak itthon, mint messze hazájuktól, szereteteiktől távol és máskép' zeng a nóta ott is, hol „a halált osztogatják“. Hallgassuk meg őket, mit dalolnak ottan. —

I.

Nem hitted el barna kislány soha de soha
A csatába elmegyén a szegény katona.
Majd ha egyszer egy pár csókot tőled kapok én
Vigan várom a halálom a harcmezején.

II.

Nem hitted el barna kislány soha de soha,
Hol a halált osztogatják elmegyünk oda,
Ha majd egyszer a szivemen golyó megyen át
Sirva-riva emlegetik szegény katonát.

Van ebben a nótában, szomorúság, vigság, halál, szerelem, lélek van benne, a magyar katona lelke, egyszer síró, másszor kacagó lélek. Derüre-ború, ilyen a 68 baka, rákezdik:

I.

Reczecze, nem vagyok én kapitány
Reczecze nem járok én paripán
68-as baka vagyok én
Reczecze, gyalog masírozok én.

II.

Reczecze nincs a lánynak kötője
Reczecze elvesztette az este
Elvesztette vasárnap este
Reczecze, mikor a bakát leste.

Régi nóta, öreg nóta, mikor ezek a mi dalos bakáink még háltulgom-bolós nadrágban szaladgáltak, vagy még csak tipegtek, az öreg apáik már amellet legénykedtek. Velük van a nóta, nem tanulták, tudták, vigadnak vele a jászkun gyerekek. A következő nóta a kedvenc nótájok, mindég rá kerül a sor.

I.

A hadtesben a 68 a legelső
 Azt szereti Ő felsége legelő'
 Még messziről kiáltja a bandának
 Legszebb rőtát a 68-as bakának.

II.

Kapitány úr ha felül a lovára
 Rátekint a 68-as bakára
 Ha rátekint hullanak a könnyei
 Szegényeknek de sokat kell szenvedni.

Fogsz majd te még, barna kis lány sírni,
 Fogsz majd te még gyászlevelet írni,
 Kék tintával lesz az atrec írva,
 Bánataim lesznek belesírva.

Van még sok nótájuk mind előszedegetik ha ídejük van rá. Tartsa meg az Isten a nótát kedvüket!

Nincsen párja, nem is lesz párja
 A kúnsági hatvannyolcas bakának.
 Az uzsoki szorosban,
 Hajtja a muszkát a rohamban
 Mert nincs párja, de nem is lehet párja
 A kúnsági hatvannyolcas bakának.

De nemcsak szilaj nóták kelnek a katoná ajkán. Eljön ideje az elmélyedésnek is és ha néha az elmélyedés eredménye, egy — egy költemény felszínre kerül, csudálatos tiszta hangokat hallunk megcsendülni. Néha félszeg, néha sántikál a vers, de sokszor a kuruc költészet legszebb motívumaira emlékeztetnek erőteljességükkel.

Az alábbi két verset Szabados Pál örvezető írta, eredeti helyesírásával közöljük.

1915. Deczember 10.

EMLÉKVERS. •

Néhány szavam volna
 Néhány szavam volna kedvesim hozátok
 decsak bánatosnak nelásam orczátok!
 Mit most mondok azért még a könny is
 véték örökre szégyelném ha keseregnétek,
 Lehet hogy fészkemet nem sokáig látom
 majd elkell hagyjalak drága kis családom,
 Lehet hogy nekem is csatába Kell menem,
 Hazánkat támadó ellenségek elen. Ne legyen
 váratlan az el búcsúzásom neagasszon senkit
 azeltávozásom, Legyen ojan könyü az én